

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΟΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἐσωτερικοῦ . . . δρα. 10

Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 10

Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἀγωνόν.

ΤΙΜΗ ΣΩΜΑΤΩΝ

α', β', γ', δ' καὶ ε'. ἔτους
προκαταβαλλομένη

ἐν τῷ ἔσωτερικῷ δραχ. 10

ἐν τῷ ἔξωτερικῷ φρ. χρ. 10

Τὰ γραφεῖα τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ περιοδικοῦ
κεῖνται ἐν ὁδῷ Μιλησίων
ἀριθ. 27.

ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ἡ Α. Β. Ὑψ. ὁ Διάδοχος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ἡ Α. Σεβ. ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν

ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Μ. Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ

Πᾶσα δωρεὰ πρὸς τὸν
Σύλλογον ἢ πρὸς τὸ τα-
μειον τοῦ «Ἀπ. Παύλου»
ἢ πᾶσα συνδρομὴ πρὸς τὸ
περιοδικὸν πέμπεται ἢ
πρὸς τὸν Πρόεδρον Σ.
Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ.
Γερμανόν, ἢ πρὸς τὸν Δι-
ευθυντὴν τοῦ περιοδικοῦ.

Ἐξίσου μετὰ τῶν ἀρ-
θογραφῶν τῆς ἐξυπηρε-
τοῦσι τὴν «Ἀνάπλασιν»
οἱ ἐργαζόμενοι πρὸς εὐρυ-
τέραν διάδοσιν καὶ ὠλικὴν
αὐτῆς ὑποστηρίξιν.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἡ ἀθανασία, ὑπὸ Ν. Κ. Μακάρου. — Ὁ Θεὸς ἐν
τῷ σύμπαντι, ὑπὸ Π. Ν. Γκοργογιάννη. — Κριτικαὶ
μελέται εἰς τὴν λειτουργίαν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστό-
μου, ὑπὸ Γ. Λαμπάκη. — Ὁ εὐσεβὴς ἐπιστήμων, ὑπὸ
Δ. Μαρίνου. — Ὁ ἀγίασμός τῆς ἐσότης, ὑπὸ Θεοφ.
Ι. Κόντη. — Τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ Μιχ. Ι.
Γαλανοῦ. — Ἀλληλογραφία.

νὰ τὴν ἀκολουθῶμεν, εἶνε δι' ἡμᾶς τὸ ὑψιστον
ἀγαθόν, εἶνε τὸ καθήκον. Καὶ καθὼς ὁ Θεὸς
δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἄνευ τῆς δικαιοσύνης, οὕτω
καὶ ὁ ἄνθρωπος θὰ ἦτο ὢν ἀκατάληπτον ἄνευ
τοῦ καθήκοντος. Ἡ δικαιοσύνη ἀποτελεῖ τὸν
ὑψιστον νόμον τοῦ λογικοῦ μας, τῶν σκέψεων
μας· τὸ δὲ καθήκον εἶνε ὁ ἀπόλυτος εὐθυ-
νηρ τῶν αἰσθημάτων μας, τῶν πράξεων μας.

δένες, ἀγγεῖα καὶ ὅσα ἄλλα οἱ ἀνατόμοι εὐ-
ρίσκουσιν εἶνε πλεῖστα, οὐδὲν ἐξ αὐτῶν εἶνε
περιττόν, τούναντίον δὲ ἅπαντα τόσον ἀναγ-
καῖα, ὥστε καὶ ἐν μόνον τούτων ἐὰν ἀφηρεῖ-
το ἡ ἐξετοπίζετο ἡ ἔπαυε τοῦ εἶναι ὅπως δέον
νὰ εἶνε, πάραντα, εἴτε μικρὸν τὸ μέρος, εἴτε
μέγα, ἡθέλομεν ἰδεῖ καὶ τὴν ζωὴν ἡμῶν αὐ-
τὴν ἰσως ἀπολλυμένην.

Ἀλλὰ καὶ τίς ἰσχύει νὰ περιγράψῃ μεθ' ὅ-
σης τέχνης τοῦ σώματος ἡμῶν τὰ μέρη ἐποιή-
θησαν ὥστε ἕκαστον προσφυνῶς νὰ ἐκτελῇ τὸν
πρὸς ὃν ἐδημιουργήθη σκοπόν; Μετὰ τοσαύ-
της σοφίας καὶ κραταιᾶς δυνάμεως αἱ χεῖρες
ἐποιήθησαν, ὥστε συλλαμβάνουσιν αὐταί,
περιπτύσσουσι, λαμβάνουσι, πιέξουσιν, ἀφί-
νουσι, ψηλαφῶσι, θαπεύουσιν, ἀμύσσουσιν,
ἀπαθοῦσι, πλήττουσι, σφίγγουσιν, ἔλκουσι καὶ
πάντα διὰ τῆς χειρονομίας ἐκφράζουσι τὰ τῆς
ψυχῆς αἰσθηματα.

Καθ' ὃν ἄρα τρόπον ὁ καλλιτέχνημά τι θε-
ώμενος ἐρωτᾷ περὶ τοῦ καλλιτεχνήσαντος αὐ-
τό, οὕτω καὶ οἱ μὴ παντάπασιν τὸν νοῦν ἀπο-
λέσαντες ἐρωτᾶσι «τίς ὁ τὸν κόσμον ποιή-
σας». Ὅσῳ δὲ βαθύτερον εἰσδύομεν εἰς τὴν
ἀρμονίαν, τὴν κανονικότητα καὶ τὴν σκοπι-
μότητα τοῦ σύμπαντος, τοσούτῳ εὐρυτέραν
κτώμεθα τὴν ἐννοίαν τοῦ Θεοῦ.

«Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἄθροι καὶ ὕλισται φέρου-
σιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύ-
σεως ἀδιασπᾶστος συνδεδεμένην τοῦ Θεοῦ ἰ-
δέαν, διότι ἄλλως οὔτε τοιοῦτον ἀπεγνωσμέ-
νου ἀγῶνα θὰ ἠγωνίζοντο κατ' Αὐτοῦ, λέγει
ὁ ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων ἱατρῶν καὶ ζωολό-
γων τῆς Γερμανίας Δρ. Μάνδελ, οὔτε τὰς
διανοητικὰς αὐτῶν δυνάμεις διὰ παντὸς τοῦ
βίου θὰ κατηγάσκον, ὅπως πείσωσιν ἑαν-
τούς τε καὶ τοὺς ἄλλους, ὅτι ἡ ἀπὸ γενεᾶς εἰς
γενεάν μεταβιβαζομένη ἰδέα τοῦ Θεοῦ ἐρεῖδε-
ται ἐπὶ αὐταπάτης»

Ναί, ἀναγνώστα, ὅσῳ μᾶλλον ἡ ἐπιστήμη
προχωρεῖ, τόσῳ μᾶλλον βεβαιοῦται ὅτι ἡ τά-
ξις, ἡ ἐν τῷ σύμπαντι διαλάμπουσα, ἐν τῷ
κόσμῳ ἰδίᾳ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων, ἐν τῇ
τῶν ὁργάνων συναρμογῇ, τόσῳ θαυμασίως
διατεταγμένων πρὸς τὰς λειτουργίας αὐτῶν,
εἶνε ἔργον τῆς ἐν τῷ σύμπαντι διηκούσης
θείας Προνοίας, τοῦ θείου Νοῦ, τοῦ διατάσ-
σοιτος θαυμασίας τὰ μέσα πρὸς τὸν σκοπόν,
τῆς θείας Ἀγαθότητος, τῆς κυβερνώσης τὸ
σύμπαν πρὸς τὸ ἀγαθὸν διὰ τρόπον ἐνεργείας
τοσοῦτον τὴν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν ὑπερ-
βαίνοντος, ὅσον ὁ Θεὸς ὑπερβαίνει τὴν περιω-
ρισμένην τοῦ ἀνθρώπου διάνοιαν. Ἡ ἐπι-
στήμη ἄρα, τὸ φῶς ἐκζητοῦσα καὶ τὴν ἀλή-
θειαν, δὲν ἀπομακρύνει, ἀλλὰ καὶ φέρει ἡμᾶς

πρὸς τὸν Θεόν· διότι ὁ Θεὸς εἶνε αὐτὸ τὸ
φῶς καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια.

(Ἐκ τοῦ Ἑταλικοῦ).

Π. Κ. Γκορογιάννης

ΚΡΙΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Εἰς τὴν Λειτουργίαν Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου.

Γ. ΛΑΜΠΑΚΗ

Ἀπάντησις εἰς τὴν Α. Σ. τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Μαντι-
νείας καὶ Κυνουρίας κ. Θεόκλητον Βίμπον, περὶ
τῶν πιθανῶν παροραμάτων ἐν τῷ κειμένῳ τῆς Θ.
Λειτουργίας, καὶ μετ' ἐμβλεείας ἐπὶ δεικτικῆς τῆς ἐν
τῷ Χερουβικῷ Ὑμνῷ ἀντικαταστάσεως τῆς γραφῆς:

«Πᾶσαν τὴν βιωτικὴν»

εἰς

«Πᾶσαν ΝΥΝ βιωτικὴν.»

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου φύλλου).

Καὶ ἐὰν ὑποτεθῇ δέ, ὅτι εἰς ἀρχαίους διὰ
κεφαλαίων γραμμάτων γεγραμμένους, κώδικας
εὐρίσκουμεν τὴν λέξιν οὕτω γεγραμμένην,
ΛΓΚΗC, ὡς σημειοὶ ταύτην ἡ Α. Σ. ὁ Ἀρχι-
επίσκοπος κ. Βίμπος, καὶ πάλιν τότε ἡ αὐτὴ
λέξις δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ «Λειτουργ-
ικῆς καὶ λογικῆς», ἐκτὸς ἐὰν μεταξὺ τοῦ
Λ καὶ Γ εὐρεθῇ καθαρῶς παρεντιθειμένον Τ
ἢ Ρ οὕτως ΛΤΡΓΙΚΗC ἢ ΛΡΓΙΚΗC = λει-
τουργικῆς.

Βάσις τῆς Λειτουργίας τοῦ ἱεροῦ Χρυσό-
στόμου, ὡς καὶ τῆς τοῦ Μ. Βασιλείου, εἶναι
αἱ ἀρχαιόταται Λειτουργίαι τοῦ Ἱεροῦ Κλή-
μεντος, καὶ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου. Ἐν
τῇ ἀρχαιοτάτῃ ταύτῃ Λειτουργίᾳ τοῦ ἁγίου
Ἰακώβου, ἀπαντᾶσι πολλάκις αἱ λέξεις «λει-
τοουργία» καὶ ἅπαξ «λειτοουργοὶ» ἐν
ταῖς ἐξῆς ἐκφράσεσιν.

Οὕτως, ἐν τῇ 1ῃ Εὐχῇ (Ἐν πλήθει ἀμαρ-
τιῶν) ἀναγινώσκουμεν «καὶ τὸ Πνεῦμά σου...
καταρτίζον με πρὸς τὴν λειτοουργίαν
ταύτην». Ἐν τῇ 5ῃ Εὐχῇ (ὁ Κύριος καὶ
Θεὸς ἡμῶν) ἀναγινώσκουμεν «... τελεῖσθαι
τὴν παράστασιν τῆς Λειτοουργίας ἡμῶν
ταύτης» Ἐν τῇ 9ῃ Εὐχῇ (Οἰκτιρῶν καὶ Ἐ-
λεῆμον) ἀναγινώσκουμεν «καὶ Θεὸν ἐπιτελέ-
σαντες Λειτοουργίαν». Ἐν τῇ 11ῃ Εὐχῇ
(Δέσποτα Ζωοποιεῖ) ἀναγινώσκουμεν «καταξίω-
σον ἡμᾶς ἐν ἀγαθῷ καὶ ταύτην σοι τὴν Θεὸν
ἐπιτελέσαι λειτοουργίαν». Ἐν τῇ 16ῃ Εὐ-
χῇ (Ὁ Ἐπισκεψάμενος ἡμᾶς ἐν ἐλέοσι) ἀναγι-
νώσκουμεν «καὶ ἰκάνωσόν με τῇ δυνάμει τοῦ
Παναγίου σου Πνεύματος εἰς τὴν Λειτοουργίαν
ταύτην. Ἐν τῇ 18ῃ Εὐχῇ (Κύριε ὁ

Θεός) ἀναγινώσκομεν «**Λειτουργοὺς τῶν ἀ-
χράντων σου μυστηρίων**» καὶ **λειτουργεῖν**
τῷ ἁγίῳ σου θυσιαστηρίῳ», καὶ ἐν τῇ 35ῃ Εὐχῇ
(Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι) ἀνα-
γινώσκομεν «πᾶσαν τὴν ἐν τῷ Ναῷ σου πλη-
ρώσαντες **Θείαν Λειτουργίαν**». Ἐν
δὲ τῇ Εὐχῇ τοῦ χειροτονουμένου Ἐπισκόπου
(Ὁ ὢν Δέσποτα Κύριε) τῇ ἀμέσως πρὸ τῆς
ἐνάρξεως τῆς Θείας Λειτουργίας τοῦ ἱεροῦ
Κλήμεντος ὑπαρχούσῃ, προκειμένου περὶ τοῦ
Ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος, ἀπαντᾷ ἡ ἔκφρασις «ὁ
τὸ ἁγίασμά σου ἀλειτούργητον μὴ ἐγ-
καταλιπών» ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ πάντων τῶν
ἀνωτέρω ἐκφράσεων, οὐδαμῶς ἀπίθανον
ὅτι ὁ Ἱερός Χρυσόστομος ἐν τῇ εὐχῇ αὐ-
τοῦ «Οὐδεὶς ἄξιος», προκειμένου ἐν αὐτῇ ὡ-
σαύτως περὶ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος
τοῦ Ἰησοῦ, ὡς Ἀρχιερεὺς ἡμῶν χρῆ-
ματίσαντος καὶ τὴν θυσίαν
ταύτην ἡμεῖν παροδόντος, ὅτι ἐξ
ὧν τῶν ἀνωτέρω ἐκφράσεων ἐσχημάτισε τὴν
ἐκφράσιν «τῆς λειτουργικῆς θυσίας
καὶ οὕτω τὴν ἐν τῇ 16ῃ Εὐχῇ τῆς λειτουργίας
τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, (ἐξ ἧς βεβαίως καὶ προῆλ-
θεν ἡ Εὐχὴ τοῦ «Οὐδεὶς ἄξιος») ἀπαντῶσαν ἐκ-
φράσιν «τὴν φοβερὰν ταύτην καὶ
ἀναίμακτον θυσίαν», (ἐκφράσις ἥτις
καὶ ἐν τῇ 19ῃ καὶ 24ῃ Εὐχῇ τῆς λειτουργίας
τοῦ ἁγίου Ἰακώβου εὐρεῖται,) ὁ Ἱερός Χρυσό-
στομος μετέφρασε εἰς «καὶ τῆς λει-
τουργικῆς ταύτης καὶ ἀναιμάκ-
του θυσίας», τὴν αἰτιατικὴν «φοβε-
ρὰν» μετατρέψας εἰς γενικὴν «λειτουργ-
ρικῆς» καθὼς ἡ σύναξις τοῦ λόγου τοῦ ἱε-
ροῦ Πατρὸς ἀπῆτει.

Συμπέρασμα.

Τὸ συμπέρασμα ἡμῶν εἶναι ὅτι, ἀμφότεραι
αἱ γραφαί, καὶ ἡ γραφὴ «ΠΛΗΡΩΜΑ» καὶ
ἡ γραφὴ «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ» ἐκ τῶν μέχρι
τοῦδε τοῦλάχιστον ἐρευνῶν ἡμῶν, πανταχόθεν
ἐνισχύονται, ὡς αἱ ἀρχαὶ γραφαὶ τοῦ αὐθεν-
τικοῦ κειμένου τῆς λειτουργίας τοῦ Ἱεροῦ Χρυ-
σοστόμου.

Β'.

«Πᾶσαν τὴν βιωτικὴν»

Ἀντὶ ὅμως τῶν ὑπὸ τῆς Α. Σ. προτεινομέ-
νων κριτικῶν διορθώσεων τούτων, εὐλαβῶς
προβαίνομεν ἐνταῦθα νὰ ὑποδείξωμεν ὅτι ἐν
τῷ Χερουβικῷ ὕμνῳ, τῷ κατὰ τὴν λειτουργίαν
τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου ψαλλομένῳ, ἀρχαία
γραφὴ ἐστὶν οὐχὶ τὸ «Πᾶσαν τὴν βιωτικὴν»,
ἀλλὰ «Πᾶσαν ΝΤΝ βιωτικὴν»

Λέγομεν δὲ τοῦτο στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν
ἐξῆς.

α.) Πρὸ πολλοῦ ἤδη, κατὰ τὸ 1882, ἐν τῷ

ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ἐρλάνγης φυλασσομένῳ
κώδικι τοῦ 1025, Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως,
τὸ πρῶτον παρετηρήσαμεν ὅτι ἐν τῷ Χερουβι-
κῷ ὕμνῳ εὐρεῖται οὐχὶ ἡ συνήθης γραφὴ «Πᾶ-
σαν τὴν βιωτικὴν» ἀλλὰ «Πᾶσαν **νδν** βιω-
τικὴν».

β.) Ἐν ἑτέρῳ τῆς ἰ. ἑκατοντ. περγαμηνῷ
χειρογράφῳ, ἐν τῷ ἐνταῦθα τμήματι τῶν χει-
ρογράφων τῆς Ἐθν. βιβλιοθήκης ὑπ' ἀριθ. 7
φυλασσομένῳ, ἥδη καὶ ὁ ἐν μακαριστοῖς Ἰ.
Σακκελίῳ παρετήρησε, καὶ ἐν τῷ περιοδικῷ
τοῦ Σωτήρος τῷ 1888 (1) ἐδημοσίευσεν ὅτι,
ἐν τῷ Χερουβικῷ ὕμνῳ, τῷ ἐν τῷ κώδικι τούτῳ
περιεχομένῳ, εὐρεῖται ὡσαύτως ἡ γραφὴ «Πᾶ-
σαν **NTN** βιωτικὴν» καὶ οὐχὶ ἡ νῦν γραφὴ
«Πᾶσαν τὴν βιωτικὴν».

γ.) Οἱ Ρῶσοι κατὰ τὸν ἡ'.—θ'. αἰῶνα εἰς τὸ
Σλαβικὸν τὰς λειτουργικὰς ἡμῶν βίβλους με-
ταφράσαντες, ἐν τῷ Χερουβικῷ ὕμνῳ μετέ-
φρασαν ὡσαύτως «Fsiakoyè nynie Jhitéys-
koyè otlojhim popetschenije», = ἥτοι «Πᾶ-
σαν **νδν** βιωτικὴν ἀποθώμεθα μέριμναν».

δ.) Ὡσαύτως αἱ Μολδοβλαχικαὶ μεταφρά-
σεις (1768) ἔχουσι **A c u m** = **νδν**.

ε.) Ὡσαύτως καὶ αἱ Γερμανικαὶ nun = νδν. (2)

ς.) Κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν χειρογράφων
τὸ **νδν**, μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον δὲν ἦτο δύ-
σκολον νὰ μεταπέσῃ εἰς τὸ ἄρθρον «τὴν», ἐ-
νεκα τῆς περὶ τὴν γραφὴν μεγάλης ἀμφοτέρων
λέξεων τούτων ὁμοιότητος ὡς τοῦτο καλῶς γι-
νώσκουσιν οἱ περὶ τὴν παλαιογραφίαν ἀσχολο-
ούμενοι.

ς.) δέ, ὅπερ καὶ πάντων σπουδαιότατον, ἐ-
στίν, ὅτι ὅπως οἱ ἀρχαιότατοι ἐπὶ μεμβρά-
νης λειτουργικοὶ κώδικες ἔχουσι τὴν γρα-
φὴν **νδν** καὶ οὐχὶ τὴν, οὕτω καὶ τὰ πρῶτα
ἐντυπα ἐπίσημα λειτουργικὰ βιβλία τῆς ἐκκλη-
σίας ἡμῶν δὲν φέρουσι τὴν γραφὴν «Πᾶσαν
τὴν βιωτικὴν», ἀλλὰ «Πᾶσαν **NTN** βιω-
τικὴν».

Οὕτως Ἰωάννης ὁ Ναθαναήλος, Οἰκονόμος
καὶ ἐπίτροπος, ὡς ὑπογράφεται, τοῦ Οἴκου-
μενικοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων τοῦ Β'. ἐκδοὺς
ἐν Βενετίᾳ τῷ 1570 τὸ ἐπίσημον Εὐχολόγιον
τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῷ 1574 τὴν Θ. λειτουρ-
γίαν μετὰ διαφόρων ἐξηγήσεων (3), τὸ μὲν κεί-
μενον τοῦ Χερουβικοῦ Ὑμνου δημοσιεύει
οὐχὶ «Πᾶσαν τὴν βιωτικὴν», ἀλλὰ «Πᾶ-
σαν **NTN** βιωτικὴν». Τὴν ἐρμηνείαν
δ' εἶτα τοῦ κειμένου συνεπιφέρων λέγει
«**Νδν**, = τῶρα, ἀποθώμεθα = ἄς

(1) Τόμ. ἰα. τεύχ. Θ' σελ. 279.

(2) Maltzew. Die Göttlichen Liturgieen Berlin 1890 σελ. 167.

(3) Ναθαναήλου. Προθεωρία κεφαλαϊώδης εἰς τὰ ἐν
τῇ Θ. Λειτουργίᾳ γινόμενα σύμβολα καὶ μυστήρια.
Ἐν Ἐτίσιν, ἀφ' οὗ (= 1574.)

ἐκβάλωμεν ἀπὸ πάντων μας πᾶσαν μέριμναν καὶ φροντίδα βιωτικὴν, δηλονότι τοῦ βίου τοῦ κόσμου τούτου, τῆς ζωῆς ταύτης τοῦ πλούτου, τῆς δόξης καὶ τῶν λοιπῶν σαρκικῶν φροντίδων»¹⁾

Συμπέρασμα.

Ἐκ τῆς ἐπισήμου ἐντύπου λειτουργικῆς ταύτης βίβλου τοῦ Ναθαναήλου, καὶ ἐκ τῶν μέγχι τοῦδε εἰρημένων παντί που δῆλον νομίζομεν, ὅτι ἡ ὁρθὴ γραφὴ τοῦ Ὑμνου ἐστὶ, «**Pāsan NTN βιωτικὴν**» καὶ οὐχὶ ἡ ὑπάρχουσα «**Πᾶσαν τὴν βιωτικὴν**» εἰς ἣν βαθυηδὼν καὶ κατ' ὀλίγον ἡ ἀρχαία αὕτη γραφὴ ἐξέπεσε, δι' οὓς λόγους ἀνωτέρω εἵπομεν.

Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἀπαράβατον δογματικὴν ἀρχὴν πρεσβεύομεν ὅτι, τὰ τῆς Ἐκκλησίας διὰ μόνης τῆς Ἐκκλησίας δέου νὰ ἀναθεωρῶνται καὶ ἀνακρίνωνται, διὰ τοῦτο τὴν μελέτην ἡμῶν ταύτην, περὶ τῆς ἐν τῷ Χερουβικῷ Ὑμνῷ ἀντικαταστάσεως τῆς ἀρχαίας γραφῆς «**Pāsan NTN βιωτικὴν**», ἀντὶ τῆς ὑπαρχούσης «**Πᾶσαν τὴν βιωτικὴν**» τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Συνόδῳ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ ὑποβάλλοντες, εὐλαβῶς προτείνομεν ὅπως οἱ Σεβασμιώτατοι τῆς Ἐκκλησίας Ἱεράρχαι, ὡς ἀρμοδίοι ὑπηρετεῖται Χριστοῦ καὶ Οἰκονόμοι τῶν μυστηρίων Θεοῦ, τὸ ὁρθὸν ἢ μὴ τῆς γραφῆς ταύτης ἐκτιμήσωσιν.

¹⁾ Ἐργαφον ἐν Ἀθήναις ς'. Ἀγούστον τῇ ἀγίᾳ τῆς Μεταμορφώσεως ἡμέρᾳ τοῦ 1893.

Γ. Λαμπάκης.

Ο ΕΥΣΕΒΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Ἦτο ἐσπέρα. Ἀπὸ πρωίας ψυχὸς ὀριμὸν ἐπεκράτει καὶ ἡ χιὼν ἄφθονος ἐπιπτεν ἐπὶ τῶν ὀδῶν καιρὸς ὅστις ἀφαιρεῖ πᾶσαν ὀρεξιν ἐξόδου ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ καθ' ὃν οἱ μὴ ἐχοντες ἀνάγκην νὰ ἐξέλθωσιν εἶνε εὐτυχεῖς, δυνάμενοι νὰ κάθηνται παρὰ τὸ πῦρ τῆς ἐστίας. Ἡ οἰκογένεια τοῦ ἱατροῦ Σταῖν ἐν Ἐλβετίᾳ ἦτο συνηγμένη τὴν ἐσπέραν ἐκείνην περὶ τὴν τράπεζαν δωματίου θερμοῦ καὶ καλῶς φωτιζομένου. Ἐκεῖ ἐβασίλευε τὸ γλυκὺ συναίσθημα τῆς οἰκιακῆς εὐδαιμονίας. Ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ εἶχον κύκλῳ τὰ τέκνα των καὶ ἀπήλανον ἡδονῆς, ἣν δὲν δύναται τις νὰ

(1) Ὁ αὐτὸς δὲ δὲν ἔχει τὴν γραφὴν ὑποδεξάμενοι ἢ ὑποδεξόμενοι, ἀλλὰ «ὕποδεξώμεθα». «Ὡς τὸν βασιλέα τῶν ὅλων ὑποδεξώμεθα». Ὁ κωδὶς τῆς Ἑρλάνγης ἔχει «ὑποδεξάμενοι», ὁ δὲ ἐν τῇ ἐνταύθᾳ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ κωδὶς τοῦ ι'. αἰῶνος, τὴν γραφὴν ὑποδεξόμενοι, ἣν καὶ ὡς ὀρθοτέραν νομίζομεν.

ἔχη πᾶσας τὰς ἡμέρας τοῦ βίου του. Ἰατρὸς ἐμπειρὸς καὶ εὐσεβής, ἐξοχὸς ἐπιστήμων, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὕλιστής, ὁ κ. Σταῖν ἔχαιρε μεγάλην ὑπόληψιν καὶ ἐκέκμητο πολυἀριθμὸν πελατεῖαν. Τοῦτον προσεκάλουν πάντοτε οἱ συνάδελφοί του εἰς συμβούλιον ἐν δειναῖς νόσοις καὶ ἦτο σπάνιον νὰ μένῃ μίαν ἐσπέραν ἐν τῷ οἴκῳ ἐλεύθερος ν' ἀφιερῶσιν τὰς ὥρας του εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Διὰ τοῦτο ἡ γυνὴ του καὶ τὰ τέκνα του δὲν ἐδύναντο νὰ ἐκφράσωσι τὴν εὐχαρίστησιν ἣν ἡσθάνοντο, ὅτι τὸν κατεῖχον τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐν τῷ μέσῳ των. Εἶχον μυρία ὅσα νὰ εἰπωσι καὶ νὰ ἐρωτήσωσιν αὐτόν, καὶ ἕκαστος ἐζήτηε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς περιστάσεως. — Ἐπλίξω, εἶπεν ἡ Μαρία, λεπτὴ νεάνις δεκατετραετίας, ὅτι οὐδεὶς θὰ ἔλθῃ νὰ σὲ ζητήσῃ τὴν ἐσπέραν ταύτην. Εἶνε τόσον κακὸς καιρὸς, ὥστε θὰ εἴμεθα πολὺ ἀνήσυχοι, ἐὰν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐξέλθῃς. Καὶ ἔπειτα, μοὶ ὥρισας ζητήματά τινα τῆς ἱστορίας, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἤξεύρω πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ ἀπαντήσω χωρὶς νὰ μὲ βοηθήσῃς. — Καὶ ἐγώ, ἔχω ἐν πρόβλημα τῆς ἀλγέβρας, εἶπεν ὁ Ἰωάννης, νοήμων παῖς δεκαπενταετής. Ὁμολογῶ, ὅτι εἶμαι ἀνίκανος, πάτερ μου, νὰ τὸ λύσω μόνος. — Καὶ ἐγὼ ἔχω νὰ μάθω γεωγραφίαν, ἐφώναξε διὰ φωνῆς ἱκετευτικῆς ἡ μικρὰ Ἑλέζα, δεκαετὲς κοράσιον, καὶ θὰ κοπιᾶσω πολὺ. — Πολὺ καλὰ φίλτατά μου τέκνα, εἶπεν ὁ ἱατρός. Οὐδὲν δύναται νὰ μοὶ προσενήσῃ τόσην εὐχαρίστησιν, ὅσην τὸ νὰ σᾶς ἔχω ὀλίγας ὥρας πλησίον μου. Μετὰ τὴν ἐπίπνον ἐργασίαν τῆς ἡμέρας ἡ μετ' ὧν συγκαταστραφὴ εἶνε μεγάλη δι' ἐμὲ ἀνακούφισις. Ἀλλ' ἐν τούτοις ὀφείλω νὰ σᾶς εἰπῶ, ὅτι, ἐὰν τυχὸν ἤρχετο τις νὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειάν μου, δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ λησμονήσω, ὅτι τὸ πρῶτιστον καθήκόν μου εἶνε νὰ τρέξω εἰς τὸν ἀσθενῆ οὐχὶ μόνον ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ ἱατροῦ, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ μάλιστα τοῦ χριστιανοῦ.

Μόλις μία ὥρα εἶχε παρέλθει, ὥρα τερπνοτάτη καὶ διὰ τοὺς γονεῖς καὶ διὰ τὰ τέκνα, ὅτε ὁ κωδωνίσκος τῆς οἰκίας ἤχησε θορυβῶδῶς. Τὸ σημεῖον τοῦτο τοῦ κακοῦ οἰωνοῦ ἠνώχλησεν οὐχὶ ὀλίγον τὴν οἰκογενειακὴν συνέλευσιν. «**Α!** πάτερ, ἐφώναξαν μετὰ στεναγμοῦ τὰ τέκνα, ἰδοὺ ὅτι κάποιος σὲ ζητεῖ!» Καὶ τρώντι, τηλεγραφικῶς προσεκαλεῖτο ὁ ἱατρός νὰ μεταβῇ τὸ ταχύτερον εἰς τινα πολὺ μακρὰν ἀπέχουσαν ἑπαυλιν παρὰ τινι κόμητι, τοῦ ὁποῖου ἡ μονογενὴς θυγάτηρ, εἰκοσαετίας τὴν ἡλικίαν, ἡσθάνει βαρέως. Παρεκάλουν δὲ αὐτὸν θερμῶς, ὅπως ἀναχωρήσῃ διὰ τοῦ πρώτου συρμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου. Ὁ ἱατρός ἐδέχθη τὴν πρόκλησιν, εἶδε τὸ ᾠρολόγιόν του καὶ παρετήρησεν, ὅτι μόλις ἡμίσεια ὥρα τῷ